

Věc C-540/03

Evropský parlament

v.

Rada Evropské unie

„Imigrační politika – Právo na sloučení rodin s nezletilými dětmi státních příslušníků třetích zemí – Směrnice 2003/86/ES – Ochrana základních práv – Právo na respektování rodinného života – Povinnost zohlednění zájmů nezletilého dítěte“

Stanovisko generální advokátky J. Kokott přednesené dne 8. září 2005 . . . . I - 5776

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 27. června 2006 . . . . I - 5809

Shrnutí rozsudku

1. *Žaloba na neplatnost – Akty napadnutelné žalobou (Článek 230 ES)*

2. *Právo Společenství – Zásady – Základní práva – Respektování soukromého a rodinného života*
(*Charta základních práv Evropské unie, články 7 a 24*)
3. *Víza, azyl, imigrace – Imigrační politika – Právo na sloučení rodin – Směrnice 2003/86*
(*Směrnice Rady 2003/86, čl. 4 odst.1, čl. 5 odst. 5 a článek 17*)
4. *Víza, azyl, imigrace – Imigrační politika – Právo na sloučení rodin – Směrnice 2003/86*
(*Směrnice Rady 2003/86, čl. 4 odst. 6, čl. 5 odst. 5 a článek 17*)
5. *Víza, azyl, imigrace – Imigrační politika – Právo na sloučení rodin – Směrnice 2003/86*
(*Směrnice Rady 2003/86, čl. 5 odst. 5 a články 8 a 17*)

1. Skutečnost, že ustanovení směrnice napadené žalobou na neplatnost přiznávají členským státům určitý prostor pro uvážení a umožňují jim za určitých podmínek používat vnitrostátní právní úpravu odchylnou se od zásadních pravidel uložených touto směrnicí, nemůže mít za účinek vyjmutí těchto ustanovení z přezkumu legality Soudního dvora upraveného článkem 230 ES.

nebo zachovat vnitrostátní zákony nerespektující uvedená práva.

(viz body 22–23)

Krom toho, taková ustanovení mohou jako taková nerespektovat základní práva, ukládají-li členským státům nebo jim výslovně či mlčky umožňují přijmout

2. Právo na respektování rodinného života ve smyslu článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech (EÚLP) je součástí základních práv, která jsou chráněna v právním řádu Společenství. Z tohoto práva žít se svými blízkými příbuznými vyplývají pro členské státy povinnosti, které mohou být negativní, je-li některý z nich povinen nevyhostit osobu, nebo pozitivní, je-li povinen nechat osobu vstoupit a mít bydliště na svém území. I když tak EÚLP nezaručuje jako základní právo právo cizince vstoupit

nebo mít bydliště na území určité země, vypovězení osoby ze země, ve které žijí její blízcí příbuzní, může představovat zásah do práva na respektování rodinného života tak, jak je chráněno čl. 8 odst. 1 této úmluvy.

Úmluva o právech dítěte uznává rovněž zásadu respektování rodinného života. Je založena na uznání toho, co je vyjádřeno v šestém bodě jejího odůvodnění, že pro harmonický rozvoj své osobnosti musí dítě vyrůstat v rodinném prostředí. Článek 9 odst. 1 této úmluvy tak stanoví, že smluvní státy dbají na to, aby nebylo dítě odděleno od rodičů proti jejich vůli, a podle čl. 10 odst. 1 z této povinnosti vyplývá, že všechny žádosti dítěte nebo jeho rodičů o vstup do země, která je smluvní stranou úmluvy, nebo její opuštění za účelem sloučení rodiny jsou smluvními státy posuzovány v pozitivním duchu, lidsky a bedlivě.

Listina základních práv Evropské unie ve svém článku 7 uznává stejně tak právo na respektování soukromého nebo rodinného života. Toto ustanovení musí být vykládáno ve spojení s povinností brát v úvahu nejlepší zájmy dítěte, uznanou v čl. 24 odst. 2 uvedené Listiny, a při zohlednění nezbytnosti, aby dítě

pravidelně udržovalo osobní vztahy s oběma rodiči, vyjádřené v uvedeném čl. 24 odst. 3.

Tyto různé texty zdůrazňují důležitost rodinného života pro dítě a doporučují státům zohlednit jeho zájem, ale nevytváří subjektivní právo pro rodinné příslušníky, aby jim byl umožněn vstup na území státu, a nemohou být vykládány v tom smyslu, že zbavují státy určitého prostoru pro uvážení při přezkumu žádostí o sloučení rodiny.

(viz body 52–53, 57–59)

3. Zatímco čl. 4 odst. 1 směrnice 2003/86 o právu na sloučení rodiny ukládá členským státům přesně vymezené pozitivní povinnosti, kterým odpovídají jasně definovaná subjektivní práva, jelikož jim v případech určených směrnicí ukládá toto sloučení některým rodinným příslušníkům osoby usilující o sloučení rodiny povolit, aniž by mohly uplatnit svůj prostor pro uvážení, účelem uvedeného čl. 4 odst. 1 posledního pododstavce je, za striktně definovaných podmínek, a sice pokud dítě starší 12 let přichází nezávisle na zbytku své rodiny, částečně uchovat prostor členských států pro uvážení tím, že jim

umožňuje před vydáním povolení ke vstupu a pobytu dítěte podle této směrnice ověřit, zda splňuje podmínku integrace stanovenou vnitrostátním zákonem platným ke dni provedení směrnice.

Posledně uvedené ustanovení nemůže být považováno za porušující právo na respektování rodinného života vyjádřené v článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech, jelikož toto právo nesmí být vykládáno jako nezbytně zahrnující povinnost členského státu umožnit sloučení rodiny na svém území a vzhledem k tomu, že uvedené ustanovení pouze zachovává prostor pro uvážení členského státu, přičemž jej omezuje na přezkum podmínky definované vnitrostátními právními předpisy, který musí být tímto státem proveden při dodržení zejména zásad vyjádřených v čl. 5 odst. 5 a v článku 17 směrnice. V každém případě, nezbytnost integrace může vyplývat z několika oprávněných cílů uvedených v čl. 8 odst. 2 této úmluvy.

V tomto ohledu neexistence definice pojmu „integrace“ ve směrnici 2003/86 nemůže být vykládána jako povolení poskytnuté členským státům užívat tento pojem způsobem, který by byl v rozporu s obecnými zásadami práva Společenství a, konkrétněji, se základními právy. Členské státy, které hodlají využít odchylky, totiž nemohou užívat

neurčitého pojmu integrace, ale musejí použít podmínku integrace stanovenou svými právními předpisy existujícími ke dni provedení směrnice za účelem přezkumu zvláštní situace dítěte staršího 12 let, které přišlo nezávisle na zbytku své rodiny. V důsledku toho nemůže být čl. 4 odst. 1 poslední pododstavec směrnice vykládán tak, že výslovně či mlčky povoluje členským státům přijmout prováděcí předpisy, které by byly v rozporu s právem na respektování rodinného života.

Rovněž se nezdá, že by zákonodárce Společenství v uvedeném čl. 4 odst. 1 posledním pododstavci nevěnoval dostatečnou pozornost zájmům dítěte. Obsah čl. 4 odst. 1 totiž potvrzuje, že nejlepší zájmy dítěte byly při přijímání tohoto ustanovení ústředním prvkem, a nezdá se, že by je jeho poslední pododstavec dostatečně nezohledňoval nebo že by opravňoval členské státy, které chtějí zohledňovat podmínku integrace, aby je nebraly v úvahu. Naopak, čl. 5 odst. 5 směrnice ukládá členským státům, aby braly náležitě v úvahu nejlepší zájmy nezletilého dítěte.

V tomto kontextu se volba věku 12 let nejeví být podmínkou, která by porušovala zásadu nediskriminace z důvodu věku, jelikož se jedná o podmínku odpovídající stupni životního vývoje nezletilého dítěte, které již žilo po relativně dlouhou dobu v třetí zemi bez svých rodinných příslušníků, takže integrace v jiném prostředí by mohla způsobit větší obtíže.

být vykládáno v tom smyslu, že by členským státům zakazovalo brát v úvahu žádost týkající se dítěte staršího 15 let nebo je opravňovalo k tomu, aby tak nečinily.

Z toho vyplývá, že čl. 4 odst. 1 poslední pododstavec směrnice nemůže být považován za porušující základní právo na respektování rodinného života, povinnost brát v úvahu nejlepší zájmy dítěte nebo zásadu nediskriminace na základě věku, a to ani jako takový, ani tím, že výslovně nebo mlčky opravňuje členské státy k takovému jednání.

V tomto ohledu není důležité, že poslední věta dotčeného ustanovení stanoví, že členské státy, které se rozhodnou odchylky využít, povolují vstup a pobyt dětí, kterých se týká podaná žádost, poté, co dosáhly věku 15 let, „z jiného důvodu, než je sloučení rodiny“. Výraz „sloučení rodiny“ musí totiž být vykládán v kontextu směrnice jako směřující ke sloučení rodiny v případech, kdy je touto směrnicí uloženo. Nemůže být vykládán tak, že zakazuje členskému státu, který využil této odchylky, povolit vstup a pobyt dítěte, aby mu umožnil spojit se se svými rodiči.

(viz body 60–62, 66, 70–71, 73–74, 76)

4. Článek 4 odst. 6 směrnice 2003/86 o právu na sloučení rodiny členským státům poskytuje možnost vyhradit uplatňování podmínek na sloučení rodiny stanovených směrnicí na žádosti podané předtím, než dítě dosáhlo věku 15 let. Toto ustanovení nicméně nemůže

Článek 4 odst. 6 směrnice musí být mimoto vykládán ve světle zásad uvedených v čl. 5 odst. 5 téže směrnice, který členským státům ukládá, aby braly náležitě v úvahu nejlepší zájmy nezletilého dítěte, a v článku 17 této směrnice, který jim ukládá zohlednit veškeré poznatky, mezi kterými jsou uvedeny rodinné

vztahy osoby. Z toho plyne, že členský stát je povinen posuzovat žádost předloženou dítětem starším 15 let v zájmu tohoto dítěte a s péčí o podporu rodinného života.

Navíc se nezdá, že by volba věku 15 let tvořila podmínku, která by byla v rozporu se zásadou nediskriminace na základě věku.

Z toho vyplývá, že čl. 4 odst. 6 směrnice nemůže být považován za porušující základní právo na respektování rodinného života, povinnost brát v úvahu nejlepší zájmy dítěte nebo zásadu nediskriminace na základě věku, a to ani jako takový, ani tím, že výslovně nebo mlčky opravňuje členské státy k takovému jednání.

(viz body 85–90)

5. Článek 8 směrnice 2003/86 o právu na sloučení rodiny, který umožňuje členským státům odchýlit se od pravidel pro sloučení rodiny stanovených touto směrnicí, nemá za účinek zabránit veškerým

slučováním rodin, ale zachovává ve prospěch členských států omezený prostor pro uvážení tím, že jim umožňuje se přesvědčit, že sloučení rodiny proběhne za vhodných podmínek poté, co osoba usilující o sloučení rodiny pobývala na území hostitelského státu po dobu dostatečně dlouhou k tomu, aby bylo možné předpokládat pevné usazení se a určitou úroveň integrace. Proto to, že členský stát vezme v úvahu tyto poznatky a má možnost odložit sloučení rodiny o dva nebo v některých případech o tři roky, neporušuje právo na respektování rodinného života vyjádřené zejména v článku 8 Evropské úmluvy o lidských právech tak, jak je vykládán Evropským soudem pro lidská práva.

Krom toho, jak vyplývá z článku 17 směrnice, délka pobytu v členském státě je pouze jedním z prvků, které musí být tímto státem zohledněny při přezkumu žádosti, a čekací lhůta nemůže být uložena, aniž by byly v konkrétních případech zohledněny veškeré relevantní prvky. Stejně zjištění platí pro podmínku přijímací kapacity členského státu, která může být jedním z prvků zohledňovaných při přezkumu žádosti, ale nemůže být vykládána jako opravňující k jakémukoliv systému kvót nebo tříleté čekací lhůtě uložené bez ohledu na zvláštní okolnosti konkrétních případů. Analýza veškerých prvků, tak jak je

stanovena v článku 17 směrnice, totiž neumožňuje zohlednit pouze tento jediný prvek a ukládá provést skutečný přezkum přijímací kapacity v okamžiku podání žádosti.

Mimoto musejí členské státy podle čl. 5 odst. 5 směrnice dbát na to, aby braly náležitě v úvahu nejlepší zájmy nezletilého dítěte.

V důsledku toho nemůže být článek 8 směrnice považován za porušující základní právo na respektování rodinného života nebo povinnost brát v úvahu nejlepší zájmy dítěte, a to ani jako takový, ani tím, že výslovně nebo mlčky opravňuje členské státy k takovému jednání.

(viz body 97–101, 103)